

Hallituksen esitys Eduskunnalle ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen kolmannentoista pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi vuonna 1950 tehtyyn yleissopimukseen toukokuussa 2000 tehdyn, kuolemanrangaistuksen poistamista kaikissa olosuhteissa koskevan kolmannentoista pöytäkirjan.

Pöytäkirja on osa Euroopan neuvoston tavoitetta saada Euroopasta täysin kuolemanrangaistuksesta vapaa alue. Se täydentää vuonna 1983 tehtyä, kuolemanrangaistuksen poistamista koskevaa yleissopimuksen kuudetta pöytäkirjaa, joka sallii kuolemanrangaistuksen sodan tai sen välittömän uhan ä-

kana tehdyistä teoista. Kolmannentoista pöytäkirjan mukaan kuolemanrangaistus on aina kielletty.

Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan heinäkuussa 2003. Suomen osalta pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona Suomen hyväksymiskirja on talletettu.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin pöytäkirjakin.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Yleistä.....	3
2. Nykytila	3
2.1. Euroopan neuvosto.....	3
2.2. Yhdistyneet Kansakunnat	3
2.3. Euroopan unioni.....	4
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	4
4. Esityksen vaikutukset	4
4.1. Taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset	4
4.2. Vaikutukset yksilön asemaan	4
5. Asian valmistelu.....	4
5.1. Taustaa	4
5.2. Sopimusneuvottelut	5
5.3. Esityksen valmistelu Suomessa.....	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1. Pöytäkirjan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön.....	6
2. Lakiehdotuksen perustelut.....	7
3. Voimaantulo.....	7
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	7
LAKIEHDOTUS	9
ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen kolmannentoista pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	9
PÖYTÄKIRJAN TEKSTI	10

YLEISPERUSTELUT

1. Yleistä

Liittyessään Euroopan neuvoston jäseneksi 5 päivänä toukokuuta 1989 Suomi allekirjoitti 4 päivänä marraskuuta 1950 ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (yleissopimus; Euroopan ihmisoikeussopimus) sellaisena kuin se oli muutettuna kolmannella, viidennellä ja kahdeksannella pöytäkirjalla samoin kuin toisen pöytäkirjan sekä ensimmäisen (1952), neljännen (1963), kuudennen (1983) ja seitsemännen (1984) pöytäkirjan. Suomi ratifioi ne kaikki 10 päivänä toukokuuta 1990 (SopS 18—19/1990, 63/1999).

Suomi allekirjoitti 6 päivänä marraskuuta 1990 jäljempänä mainitulla yhdennellätoista pöytäkirjalla kumotun yhdeksännen pöytäkirjan (1990) ja hyväksyi sen 11 päivänä joulukuuta 1992 (SopS 71—72/1994). Kymmenennen pöytäkirjan (1992), joka ei koskaan tullut kansainvälisesti voimaan, Suomi allekirjoitti 25 päivänä maaliskuuta 1992 ja ratifioi 21 päivänä heinäkuuta 1992 (European Treaty Series, ETS 146).

Yhdennentoista pöytäkirjan (1994) Suomi allekirjoitti 11 päivänä toukokuuta 1994 ja ratifioi 12 päivänä tammikuuta 1996 (SopS 85—86/1998). Kahdennentoista pöytäkirjan (2000) Suomi allekirjoitti 4 päivänä marraskuuta 2000 ja nyt käsiteltävänä olevan kolmannentoista pöytäkirjan (2002) 3 päivänä toukokuuta 2002.

2. Nykytila

2.1. Euroopan neuvosto

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklassa turvataan jokaisen oikeus elämään. Artiklan ensimmäisen kappaleen mukaan keneltäkään ei saa riistää hänen elämänsä tahallisesti, paitsi tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanemiseksi silloin, kun hänet on tuomittu rikoksesta, josta laissa määrätään tällainen rangaistus. Artiklan toisen kappaleen mukaan elämän riistämistä ei katsota artiklan vastaiseksi teoksi silloin, kun se seuraa voimankäytöstä, joka on ehdottoman välttämätöntä kenen hyvänsä puolustamiseksi laitto-

malta väkivallalta, laillisen pidätyksen suorittamiseksi tai laillisen vapautenriiston kohteeksi joutuneen henkilön paon estämiseksi taikka mellakan tai kapinan kukistamiseksi laillisin toimin.

Sopimusvelvoitteista poikkeaminen hätätilan aikana on tietyn edellytyksin mahdollista yleissopimuksen 15 artiklan nojalla. Määräys ei kuitenkaan salli poikkeamista 2 artiklasta, paitsi kun on kysymys laillisista sotatoimista johtuvista kuolemantapauksista.

Yleissopimuksen 57 artiklassa ei rajoiteta varaumien tekoa, mutta kielletään yleisluontoiset varaumat.

Kuudennen pöytäkirjan mukaan kuolemanrangaistus on poistettava. Ketään ei saa tuomita tällaiseen rangaistukseen, eikä tällaista rangaistusta saa panna täytäntöön. Pöytäkirjan 2 artiklan mukaan valtio voi lainsäädännössään määrätä kuolemanrangaistuksen sodan tai sen välittömän uhan aikana tehdystä teosta. Tällaista rangaistusta voidaan ainoastaan käyttää lain nojalla ja sen säännösten mukaisesti. Valtion tulee myös ilmoittaa Euroopan neuvoston pääsihteerille asianmukaiset lainkohdat.

Kuudennen pöytäkirjan 3 artiklassa kielletään poikkeaminen sen määräyksistä yleissopimuksen 15 artiklan nojalla. Pöytäkirjan 4 artikla sisältää kiellon tehdä varaumia yleissopimuksen 57 artiklan nojalla.

2.2. Yhdistyneet Kansakunnat

Suomi hyväksyi vuonna 1991 Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) kansalaisyhteisyyksien ja poliittisten oikeuksien koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KPSopimus, 1966, SopS 7—8/1976) vuonna 1989 tehdyn toisen valinnaisen pöytäkirjan kuolemanrangaistuksen poistamisesta (SopS 48—49/1991). Valinnaisen pöytäkirjan 1 artiklan mukaan ketään sopimusvaltion lainkäyttövallassa olevaa ei saa teloiteta, ja sopimusvaltioiden on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimiin poistaakseen kuolemanrangaistuksen lainkäyttövaltansa alueella. Pöytäkirjan 2 artikla mahdollistaa vakavia sota-aikana tehtyjä sotilaallista luonnetta omaavia rikoksia koskevan va-

rauman. Suomi ei ole tällaista varaumaa tehnyt pöytäkirjan hyväksyessään.

2.3. Euroopan unioni

Euroopan unioni (EU) on vuodesta 1998 lähtien toiminut aktiivisesti kuolemanrangaistuksen poistamiseksi.

Kesäkuussa 1998 EU:n ministerineuvosto hyväksyi suuntaviivat EU:n politiikalle kuolemanrangaistukseen liittyvissä kysymyksissä suhteessa kolmansiin maihin, minkä jälkeen Euroopan parlamentti on antanut useita päätöslauselmia koskien kuolemanrangaistusta ja sen täytäntöönpanon yleistä lykkäämistä (mm. C 210/1998, C 98/1999 ja C 279/1999). EU:n ministerineuvostossa 7 päivänä joulukuuta 2000 hyväksytyn EU:n perusoikeuskirjan, joka ei ole oikeudellisesti sitova asiakirja, 1 luvun 2 artiklassa todetaan, että jokaisella on oikeus elämään eikä ketään saa tuomita kuolemaan eikä teloittaa (C 364/2000).

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Euroopan neuvoston tavoitteena on, että kuolemantuomio kielletään kaikissa sen jäsenmaissa. Nyt käsiteltävä kolmastoista pöytäkirja on osa tätä tavoitetta. Pöytäkirja vastaa muutoin kuudetta pöytäkirjaa, mutta ei sisällä jälkimmäisen 2 artiklan mukaista poikkeusmahdollisuutta. Näin ollen kuolemanrangaistuksen ehdoton kieltäminen rauhan ajan lisäksi koskemaan myös sodan ja sen välittömän uhan aikaa.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Esityksestä ei aiheudu taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia.

4.2. Vaikutukset yksilön asemaan

Pöytäkirjaan sisältyvistä periaatteista johtuvat oikeudet ja vapaudet on Suomessa jo toteutettu sekä perustuslain että lainsäädännön kautta. Näin ollen esityksellä ei ole suo-

ranaisia vaikutuksia yksilön asemaan muutoin kuin siten, että pöytäkirja mahdollistaa valituksen tekemisen kansainväliselle lainkäyttöelimelle eli Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle pöytäkirjassa tunnustetun oikeuden loukkauksesta. Pöytäkirjalla ei voida katsoa olevan vaikutusta tasa-arvon toteutumisen kannalta.

5. Asian valmistelu

5.1. Taustaa

Vuonna 1985 voimaan tullut, kuolemanrangaistukset rauhan aikana kieltävä kuudes pöytäkirja oli ensimmäinen kansainvälinen asiakirja, jossa sitovasti kiellettiin tämän rangaistuksen käyttö.

Sittemmin Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous vakiinnutti periaatteen, jonka mukaan neuvoston jäseneksi pyrkiviltä valtioilta vaadittiin kuudennen pöytäkirjan ratifiointia jäsenyyden edellytyksenä. Vuonna 1994 parlamentaarinen yleiskokous hyväksyi päätöslauselman (1044), jossa kehoitettiin kaikkia jäsenvaltioita, jotka eivät vielä olleet allekirjoittaneet ja ratifioineet kuudetta pöytäkirjaa, näin tekemään.

Samana vuonna parlamentaarinen yleiskokous esitti suosituksessaan (1246), että ministerikomitea laatisi pöytäkirjan, joka sisältäisi määräykset kuolemanrangaistuksen poistamisesta kaikissa olosuhteissa.

Vuonna 1997 Euroopan neuvoston valtionpäämiesten Strasbourgissa pidetyn huippukokouksen hyväksymässä julistuksessa vaadittiinkin yleistä kuolemanrangaistuksen poistamista sekä teloitusten täytäntöönpanosta pidättäytymistä Euroopassa.

Euroopan neuvoston ministerikomitean vuonna 2000 hyväksymässä julistuksessa todettiin, että kaikki silloiset jäsenvaltiot olivat joko poistaneet kuolemanrangaistuksen tai vähintään pidättäytyneet rangaistusten täytäntöönpanosta, ja että näin oli saatu aikaan eurooppalainen kuolemanrangaistuksesta vapaa alue. Samalla uusien jäsenvaltioehdokkaita muistutettiin siitä, että kuolemanrangaistuksen poistaminen on edellytys neuvoston jäsenyydelle.

Roomassa vuonna 2000 ministerikokouksen yhteydessä pidettyihin Euroopan ihmis-

oikeussopimuksen 50-vuotisjuhlallisuuksiin liittyen hyväksyttiin päätöslauselma, jossa pyydettiin ministerikomiteaa tutkimaan mahdollisuutta kuolemanrangaistuksen käytön muulloinkin kuin rauhan aikana kieltävän pöytäkirjan laatimiseksi. Lisäksi niitä jäsenmaita, jotka eivät vielä olleet ratifioineet kuudetta pöytäkirjaa eivätkä poistaneet kuolemanrangaistusta, kehoitettiin viipymättä tekemään niin.

Joulukuussa 2000 pidetyssä Euroopan neuvoston ministerikomitean kokouksessa Ruotsi esitti luonnoksen pöytäkirjaksi kuolemantuomion poistamisesta.

5.2. Sopimusneuvottelut

Vuoden 2001 alussa Euroopan neuvoston ministerikomitea antoi ihmisoikeuksien johtokomitealle (CDDH) tehtäväksi laatia saman vuoden aikana edellä mainittu pöytäkirja. Valmistava työ tehtiin johtokomitean alaisessa ihmisoikeuksien kehittämiskomiteassa (DH-DEV). Johtokomitean hyväksyttyä

luonnoksen pöytäkirjaksi ja sen selitysmuistioksi asiakirjat toimitettiin ministerikomitealle, joka puolestaan hyväksyi kolmannesta pöytäkirjan tekstin 21 päivänä helmikuuta 2002 ja avasi pöytäkirjan allekirjoitettavaksi Vilnassa 3 päivänä toukokuuta 2002 pidetyn Euroopan neuvoston ministerikokouksen yhteydessä. Tuolloin pöytäkirjan allekirjoitti 36 jäsenvaltiota, Suomi mukaan luetuna, sekä kolme jäsenvaltiota ratifioi sen. Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2003 ja sen on 31 päivään toukokuuta 2004 mennessä allekirjoittanut 18 ja ratifioinut tai hyväksynyt 24 jäsenvaltiota.

5.3. Esityksen valmistelu Suomessa

Pöytäkirjasta on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä ennen sen allekirjoittamista sekä ennen hallituksen esityksen antamista. Hallituksen esitys on laadittu virkatyönä ulkoasiainministeriössä

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Pöytäkirjan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Pöytäkirja koostuu kahdeksasta artiklasta.

1 artikla määrää kuolemanrangaistuksen poistettavaksi. Ketään ei saa tuomita kuolemaan eikä tällaista rangaistusta saa panna täytäntöön. Määräys on luettava yhdessä yleissopimuksen 2 artiklan kanssa.

Suomessa kuolemanrangaistus poistettiin rauhan ajan rangaistusjärjestelmästä vuonna 1949 annetulla lailla (728/1949) ja kokonaan vuonna 1972 annetulla lailla (343/1972).

Vuonna 1995 uudistettiin hallitusmuodon perusoikeussäännökset (969/1995). Sen jälkeen hallitusmuodon 6 §:n 2 momentti sisälsi kiellon, jonka mukaan ketään ei saa tuomita kuolemaan, kiduttaa eikä muutoinkaan kohdella ihmisarvoa loukkaavasti. Vastaava säännös on nyttemmin perustuslain (731/1999) 7 §:n 2 momentissa.

Yleissopimus ja sen pöytäkirjat samoin kuin KP-sopimus ja sen valinnaiset pöytäkirjat ovat voimassa Suomessa lain tasoisena.

Pöytäkirja ei aiheuta lainsäädännöllisiä tai muita toimenpiteitä Suomessa.

2 artiklan mukaan pöytäkirjan määräyksistä ei saa poiketa yleissopimuksen 15 artiklan perusteella hätätilan aikana. Tarkoituksena on nimenomaan kuolemanrangaistuksen kieltäminen myös sodan tai sen välittömän uhan aikana.

3 artiklassa määrätään, ettei pöytäkirjaan saa tehdä varauksia. Tämä on poikkeus yleissopimuksen 57 artiklasta, jonka mukaan varaukset ovat lähtökohtaisesti sallittuja.

4 artikla koskee pöytäkirjan soveltamista alueella tai alueilla, joiden kansainvälisistä suhteista sopimuspuoli vastaa. Määräyksen sanamuodot perustuvat Euroopan neuvoston hyväksytyjen sopimusten loppumääräyksiä koskeviin mallisääntöihin. Vastaava määräys on kuudennen pöytäkirjan 5 artiklassa.

5 artiklan mukaan pöytäkirjan 1—4 artiklaa sovelletaan suhteessa yleissopimuk-

sen määräyksiin. Tämä koskee muun muassa yleissopimuksen valvontajärjestelmää koskevia määräyksiä. Tämän vuoksi esimerkiksi pöytäkirjan 4 artiklan mukainen maantieteellistä aluetta koskeva selitys ulottaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiovallan koskemaan myös tätä aluetta.

Vaikka pöytäkirjan artiklat eivät syrjäytäkään yleissopimuksen 2 artiklan ensimmäisen kappaleen ensimmäisen lauseen määräyksiä, on selvää, etteivät pöytäkirjan ratifioineet valtiot voi käyttää hyväkseen kyseisen kappaleen toisen lauseen antamaa mahdollisuutta panna täytäntöön tuomioistuimen antama päätöstä kuolemanrangaistuksesta. Samalla tavalla myös kuudennen pöytäkirjan 2 artiklan mahdollistamaa kuolemanrangaistusta sodan aikana ei voida käyttää.

Pöytäkirjan ja yleissopimuksen suhteesta mahdollisesti syntyvät ongelmat kuuluvat yleissopimuksen 32 artiklan mukaisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toimivaltaan.

6 artikla sisältää tavanmukaiset loppumääräykset Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden liittymisestä pöytäkirjaan.

7 artiklan mukaan pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona kymmenen Euroopan neuvoston jäsenvaltiota on pöytäkirjan 6 artiklan mukaisesti ilmoittanut sitoutuvansa noudattamaan pöytäkirjaa. Sellaisen jäsenvaltion osalta, joka myöhemmin ilmoittaa sitoutuvansa noudattamaan pöytäkirjaa, pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona ratifioimis- tai hyväksymiskirja on talletettu.

8 artikla sisältää määräyksen tallettajana toimivan Euroopan neuvoston pääsihteerin pöytäkirjaan liittyviä toimia, ilmoituksia ja tiedonantoja koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Pöytäkirjaan liittyy selitysmuistio. Muistio ei kuitenkaan ole osa pöytäkirjaa eivätkä siinä esitetyt kannanotot ole muutoinkaan oikeudellisesti sitovia.

2. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 §:n mukaan yleissopimuksen kolmanneltoista pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan lain tasoisina sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä on selvitetty jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta käsittelevässä jaksossa.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan.

3. Voimaantulo

Pöytäkirja tulee voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jolloin kymmenen Euroopan neuvoston jäsenvaltiota on sen ratifioinut. Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2003. Jäsenvaltion osalta, joka myöhemmin ilmoittaa sitoutuvansa noudattamaan pöytäkirjaa, pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona ratifioimis- tai hyväksymiskirja on talletettu.

Esitykseen sisältyvä laki ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen kolmanneltoista pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti pöytäkirjan kanssa.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mu-

kaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannan mukaan luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopuinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja 12/2000 vp).

Euroopan ihmisoikeussopimus on saatettu voimaan lailla (438/1990). Sama koskee sen lukuisia pöytäkirjoja.

Eduskunnan suostumuksen tarpeeseen ja kolmanneltoista pöytäkirjan voimaansaattamistapaan vaikuttaa pöytäkirjan 1 artikla, joka sisältää kuolemanrangaistuksen yleisen kiellon. Perustuslain 7 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Pöytäkirjan 1 artikla koskee siten perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä ja yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita. Edellä esitetyistä syistä 1 artikla kuuluu lainsäädännön alaan ja edellyttää siten eduskunnan hyväksymistä. Määräykset ovat sopuinnussa Suomen lainsäädännön kanssa.

Pöytäkirja laajentaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiovaltaa, mutta se ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Näin ollen pöytäkirja voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislaiksi tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Vilnassa

3 päivänä toukokuuta 2002 ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen kolmannentoista pöytäkirjan.

Koska pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen kolmannentoista pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Vilnassa 3 päivänä toukokuuta 2002 ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen kolmannentoista pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

(Suomennos)

**Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien
suojaamista koskevan yleissopimuksen**

KOLMASTOISTA PÖYTÄKIRJA

**kuolemanrangaistuksen poistamisesta
kaikissa olosuhteissa**

Tämän pöytäkirjan allekirjoittaneet Euroopan neuvoston jäsenvaltiot

ovat vakuuttuneet siitä, että jokaisen oikeus elämään on demokraattisen yhteiskunnan perusarvo ja että kuolemanrangaistuksen poistaminen on olennaista tämän oikeuden suojaamiseksi ja jokaisen ihmisarvon täydeksi tunnustamiseksi;

toivovat vahvistavansa oikeutta elämään, joka on taattu Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi allekirjoitetulla yleissopimuksella (jäljempänä ”yleissopimus”);

ottavat huomioon, että yleissopimuksen Strasbourgissa 28 päivänä huhtikuuta 1983 allekirjoitettu kuudes pöytäkirja koskien kuolemanrangaistuksen poistamista ei sulje pois kuolemanrangaistusta sodan tai sen välittömän uhan aikana tehdyistä teoista;

ovat päättäneet ottaa lopullisen askeleen kuolemanrangaistuksen poistamiseksi kaikissa olosuhteissa,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Kuolemanrangaistuksen poistaminen

Kuolemanrangaistus on poistettava. Kehtään ei saa tuomita tällaiseen rangaistukseen eikä tällaista rangaistusta saa panna täytäntöön.

PROTOCOL No. 13

**TO THE CONVENTION FOR THE
PROTECTION OF**

**HUMAN RIGHTS AND FUNDAMEN-
TAL FREEDOMS,**

concerning the abolition of the death penalty in all circumstances

The member States of the Council of Europe signatory hereto,

Convinced that everyone's right to life is a basic value in a democratic society and that the abolition of the death penalty is essential for the protection of this right and for the full recognition of the inherent dignity of all human beings;

Wishing to strengthen the protection of the right to life guaranteed by the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms signed at Rome on 4 November 1950 (hereinafter referred to as “the Convention”);

Noting that Protocol No. 6 to the Convention, concerning the Abolition of the Death Penalty, signed at Strasbourg on 28 April 1983, does not exclude the death penalty in respect of acts committed in time of war or of imminent threat of war;

Being resolved to take the final step in order to abolish the death penalty in all circumstances,

Have agreed as follows:

Article 1

Abolition of the death penalty

The death penalty shall be abolished. No one shall be condemned to such penalty or executed.

2 artikla

Kielto tehdä poikkeuksia

Tämän pöytäkirjan määräyksistä ei saa poiketa yleissopimuksen 15 artiklan nojalla.

3 artikla

Kielto tehdä varauksia

Tämän pöytäkirjan määräyksiin ei saa tehdä varauksia yleissopimuksen 57 artiklan nojalla.

4 artikla

Alueellinen soveltaminen

1. Valtio voi tämän pöytäkirjan allekirjoittaessaan tai sitä koskevan ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa tallettaessaan täsmentää alueen tai alueet, joita pöytäkirja koskee.

2. Valtio voi milloin tahansa myöhemmin Euroopan neuvoston pääsihteerille osoittamallaan selityksellä saattaa tämän pöytäkirjan koskemaan myös jotain muuta selityksessä määriteltyä aluetta. Pöytäkirja tulee voimaan kyseisen alueen osalta sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka seuraa, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jolloin pääsihteeri on ottanut selityksen vastaan.

3. Kahden edellä olevan kappaleen mukaisesti tehty selitys voidaan peruuttaa tai muuttaa selityksessä määritellyn alueen osalta pääsihteerille osoitettavalla ilmoituksella. Peruutus tai muutos tulee voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka seuraa, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jolloin pääsihteeri on ottanut selityksen vastaan.

5 artikla

Suhde yleissopimukseen

Sopimusvaltioiden kesken tämän pöytäkirjan 1—4 artiklan määräyksiä pidetään

Article 2

Prohibition of derogations

No derogation from the provisions of this Protocol shall be made under Article 15 of the Convention.

Article 3

Prohibition of reservations

No reservation may be made under Article 57 of the Convention in respect of the provisions of this Protocol.

Article 4

Territorial application

1. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.

2. Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn or modified by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal or modification shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 5

Relationship to the Convention

As between the States Parties the provisions of Articles 1 to 4 of this Protocol shall

yleissopimuksen lisäartikloina, ja kaikki yleissopimuksen määräykset ovat voimassa sen mukaisesti.

6 artikla

Allekirjoittaminen ja ratifiointi

Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoitusta varten yleissopimuksen allekirjoittaneille Euroopan neuvoston jäsenvaltioille. Se on ratifioitava tai hyväksyttävä. Euroopan neuvoston jäsenvaltio ei voi ratifioida tai hyväksyä tätä pöytäkirjaa ratifioimatta ensin tai samalla yleissopimusta. Ratifioimis- tai hyväksymisasiakirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

7 artikla

Voimaantulo

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka seuraa, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä jolloin kymmenen Euroopan neuvoston jäsenvaltiota on 6 artiklan määräysten mukaisesti ilmaissut suostuvansa siihen, että pöytäkirja sitoo niitä.

2. Niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ilmaisevat suostumuksensa myöhemmin, pöytäkirja tulee voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka seuraa, kun on kulunut kolme kuukautta sitä koskevan ratifioimis- tai hyväksymiskirjan talletuspäivästä.

8 artikla

Tallettajen tehtävät

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa neuvoston kaikille jäsenvaltioille:

- a) allekirjoituksista;
- b) ratifioimis- tai hyväksymiskirjojen talletuksista;
- c) tämän pöytäkirjan 4 ja 7 artiklan mukaisista voimaantulopäivistä;

be regarded as additional articles to the Convention, and all the provisions of the Convention shall apply accordingly.

Article 6

Signature and ratification

This Protocol shall be open for signature by member States of the Council of Europe which have signed the Convention. It is subject to ratification, acceptance or approval. A member State of the Council of Europe may not ratify, accept or approve this Protocol without previously or simultaneously ratifying the Convention. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 7

Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which ten member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of Article 6.

2. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 8

Depositary functions

The Secretary General of the Council of Europe shall notify all the member States of the Council of Europe of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c) any date of entry into force of this Protocol in accordance with Articles 4 and 7;

d) muista tähän pöytäkirjaan liittyvistä toimista, ilmoituksista tai tiedonannoista.

d) any other act, notification or communication relating to this Protocol.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Tehty Vilnassa, 3 päivänä toukokuuta 2002, yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset kullekin Euroopan neuvoston jäsenvaltiolle.

Done at Vilnius, this 3rd day of May 2002, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe.